

«Ποιος ανακάλυψε την Αμερική;»

Σκηνοθεσία: Μαρία Μανναρίδου-Καρσερά
Σκηνικά-κοστούμια: Λάκης Γενεθλής
Παίζουν: Έλενα Ευσταθίου, Ειρήνη Κωνσταντίνου

Σε αραιά, αλλά τακτά διαστήματα στη λογοτεχνική παραγωγή κάθε χώρας εμφανίζονται καλά έργα γραμμένα από γυναίκες με ηρωίδες γυναίκες και με αποδέκτη το γυναικείο αναγνωστικό κοινό. Είναι φαινόμενο τυπολογικό, σχεδόν κανόνας. Το αόριστο επίθετο "καλά" που χρησιμοποίησα εκφράζει τη μεγάλη γκάμα διακύμανσης της ποιότητας αυτών των καθόλα γυναικείων έργων, από εξαιρετικά μέχρι κάπως καλούτσικα (η κακή γυναικεία λογοτεχνική παραγωγή ρέει συνεχώς, αλλά δε μας ενδιαφέρει τώρα). Τα καθόλα γυναικεία έργα εύκολα μετατρέπονται σε σενάρια ή θεατρικές διασκευές και μεταφέρονται σε οθόνες και σκηνές, έχοντας καλή απήχηση και επιτυχία, επειδή αναφέρονται σε κάποια θέματα «καθαρά γυναικεία», όπως έρωτας, μοναξιά, αυτογνωσία, φθορά, γέννηση, θάνατος... και διάφορα άλλα "τέτοια".

Το έργο της Χρύσας Σπηλιώτη «Ποιος ανακάλυψε την Αμερική;» ανήκει σ' αυτή την κατηγορία και στην κλίμακα των «καλών έργων» βρίσκεται αναμφίβολα αρκετά ψηλά. Ο θεματικός του κύκλος στηρίζεται στις αρχέτυπες έννοιες της γυναικείας (όπως και της μη γυναικείας) ύπαρξης που αναφέρθηκαν πιο πάνω. Τα πρόσωπα του έργου - δύο γυναίκες σε όλες τις ηλικίες και φάσεις - από παιδούλες μέχρι ετοιμοθάνατες γριές.

Όμως υπάρχει κάτι που ξεχωρίζει αυτό το έργο από τα άλλα της "κατηγορίας". Είναι γραμμένο από επαγγελματία ηθοποιό που ξέρει το θέατρο από μέσα ψηλαφιστά, που νιώθει το σκηνικό χώρο και ζει στο σκηνικό χρόνο. Είναι από τα πιο ισορροπημένα σύγχρονα ελληνικά θεατρικά κείμενα που έχω δει ή διαβάσει τελευταία. Η σωστή χρήση του χρόνου, ο στακάτος ρυθμός του κειμένου δεν επιτρέπει «κοιλίες» και χαλαρώσεις, οι εναλλάξ κορυφώσεις και πτώσεις της έντασης αποτελούν σημαντική κινητήρια δύναμη για την πλοκή. Οι μεταπτώσεις των διαθέσεων και των συναισθημάτων δίνουν πολύ ενδιαφέρουσα υποκριτική ύλη που δεν μπορεί να κινήσει τις φιλοδοξίες των ηθοποιών. Η αρχή και το τέλος του έργου είναι γραμμένα με δυνατή συναισθηματική φόρτιση και της πέτυχαν

της Χρύσας Σπηλιώτη πιο πολύ, ενώ οι άλλες σκηνές (όπως ομολογεί και η ίδια στο σημείωμά της στο πρόγραμμα της παράστασης) γράφτηκαν μετά και με μεγαλύτερη δυσκολία για να ενώσουν αυτούς τους δύο πόλους της ζωής (τώρα που το γράφω σκέφτομαι την αρχή μας όλοι την έχουμε πετύχει, αλλιώς δεν θα ήμασταν εδώ και στο τέλος αναμφίβολα θα πετύχουμε όλοι, δεν υπήρξε κανείς που να μην το κατάφερε στο θάνατο. Η δυσκολία όντως είναι στη μέση...).

Η παράσταση του Θεάτρου Ένα έχει καταφέρει να εκμεταλλευτεί όλα τα προτερήματα του έργου της Σπηλιώτη, να σταθεί στο ύψος του κειμένου και στην ευρηματικότητα μέσω και στην ευαίσθητη τήρηση αναλογιών μεταξύ του κωμικού και δραματικού στοιχείου. Η Μαρία Καρσερά δεν έχει πολλά χρόνια που ξεκίνησε τη σκηνοθετική της πορεία, η οποία ήταν ανηφορική. Αλλά το άλμα που έκανε μ' αυτή την παράσταση εκπλήττει. Η σκηνοθέτις εφευρίσκει τις λύσεις των σκηνών με έξυπνα τεχνάσματα. Δεν επιτρέπει ούτε στιγμή μεταβατικής αμηχανίας μεταξύ των επεισοδίων. Κρατάει αυστηρά τον εξωτερικό ρυθμό της δράσης, αλλά και τον εσωτερικό ρυθμό των ψυχολογικών εξελίξεων και μεταπτώσεων. Είναι συντονισμένη πλήρως με το σκηνογράφο και ενδυματολόγο της παράστασης, Λάκη Γενεθλή, ο οποίος κάνει τη μέγιστη χρήση του σκηνικού χώρου, εμπλουτίζοντάς το με πρωτότυπες προτάσεις. Οι μεταμορφώσεις της σκηνής και οι στιγμιαίες μετατροπές των κοστούμιών επιτρέπουν την ανεμπόδιστη ροή δράσης στην παράσταση. Αυτή η δουλειά είναι προσωπική επιτυχία της Μαρίας Καρσερά και του Λάκη Γενεθλή.

Η Ειρήνη Κωνσταντίνου και η Έλενα Δημητρίου, το ντουέτο του έργου αφομοίωσαν το περίπλοκο σχέδιο εναλλάξιμων συναισθημάτων και υποκριτικών ρυθμών. Δύσκολη, αλλά και απολαυστική, πιστεύω, η δουλειά των δύο νεαρών ηθοποιών. Η καθεμιά πετυχαίνει το πορτρέτο της ηρωίδας της εν εξελίξει. Οι χαρακτήρες, αλλά και οι μορφές, οι φιγούρες της Λίζας και της Καίτης μεταλλάσσονται, κυλούν, ρέουν. Ίσως η απαιτούμενη προσήλωση και η συγκέντρωση στη γραμμή του ρόλου κάπως αποδυναμώνει το ψυχολογικό «πάρε-δώσε» μεταξύ των ηρωίδων τους. Και οι δύο εξαιρετικές σε εμβόλιμους μικρορόλους (μητέρες, κομμώτρια, καφετζού) και, βέβαια, στο φινάλε, στα γεράματα.

Νόνα Μολέσκη